

Pravidla hry „Tichá pošta pro dospělé“

Hráli jste jako děti hru na *tichou poštu*? Nepochybuji, že ji určitě všichni známe. To zábavné na ní je sledovat, jak se při předávání určité slovo nebo věta od prvního hráče k poslednímu změní. Čím více je hráčů, tím je hra zábavnější. Někdo se přeslechne, jiný pošeptaná slova špatně pochopí – a když zpráva dojde k poslednímu, je o smích postaráno.

Nedávno jsem dostal od přítele z USA e-mail, který s humorem a značnou nadsázkou ukazuje, k jaké absurditě může při takové tiché poště dojít – a to nejenom při hře, ale i v životě. Pod titulkem *Zatmění informací* jsem dostal tuto úsměvnou stať:

Zpráva generálního ředitele řediteli závodu:

Zítřka v 11 hodin bude zatmění slunce. Proběhne to tak, že Měsíc na dvě minuty úplně zakryje sluneční kotouč. Jelikož jde o událost, kterou nelze vidět každý den, dovoluji zaměstnancům, aby se v půl jedenácté sešli na nádvoří továrny, kde k nim promluví a ještě před zatměním jim podám potřebnou informaci. Za malý poplatek bude možné zakoupit si bezpečnostní sluneční brýle.

Zpráva ředitele závodu vedoucímu úseku:

Zítřka se půl 11 všichni zaměstnanci shromáždí na nádvoří továrny, kde bude dvouminutové úplné zatmění Slunce. Za rozumnou cenu si mohou s použitím brýlí zajistit bezpečnost. Generální ředitel nám všem předtím ve svém proslovu podá předběžné informace. Bude to událost, kterou nelze vidět každý den.

Zpráva vedoucího úseku vedoucímu oddělení:

Zítřka na nádvoří továrny promluví generální ředitel a nastane dvouminutové zatmění Slunce. Jelikož to je něco, co nelze vidět každý den, shromáždí se tam od půl jedenácté všichni zaměstnanci. Vaše bezpečí bude zajištěno, zaplatíte-li přiměřený poplatek,

Zpráva vedoucího oddělení vedoucímu dílny:

Zítřka se od půl jedenácté shromáždí všichni zaměstnanci na nádvoří továrny, kde promluví generální ředitel a na dvě minuty zmizí slunce. To se neděje každý den. Bude to bezpečné, když každý zaplatí přiměřený poplatek.

Zpráva vedoucího dílny:

Zítřka se všichni zaměstnanci v půl jedenácté dostaví na nádvoří továrny. Generální ředitel tam promluví a za dvě minuty zmizí. Škoda, že je to událost, kterou nelze vidět každý den.

Není třeba dodávat, že tento humorný příběh je jistě smyšlený a ten, kdo ho napsal, chtěl pobavit čtenáře. Při předávání informací však vůbec nemusí jít o zábavnou dětskou hru nebo nezávadné sdělování zpráv, ale máme co do činění s opravdovou sociologickou záležitostí. Jde totiž o šíření nevědomky zkreslených a tudíž nepravdivých zpráv o druhých lidech. Vážnost tohoto jevu lze doložit pokusem, který sociologové provedli v dubnu 2011 a jehož výsledky byly dokonce zaregistrovány do České knihy rekordů.

Tři stovky občanů obcí Mratín a Měšice propojily své vesnice živou komunikační linkou. Vytvořili 2600 metrů dlouhý živý lidský řetěz, a na způsob dětské tiché pošty poslaly

z jednoho konce na druhý zprávu. Výsledek tohoto třikrát po sobě opakovaného pokusu organizátoři zanesli do sociologických učebnic a takto ho formulovali: „Pokud si lidé předávají informaci formou slovního spojení v holé větě či souvětí, pak její autentičnost může být zachována pouze po dobu dvou až tří předání. V těch následujících je již zkreslována a kvadratickou řadou se odchyľuje od původního významu.“

Toto překvapivé zjištění bychom měli přijmout jako výzvu k ostražitosti při předávání zpráv a informací, s nimiž v běžném denním životě přicházíme do styku. Je zde nebezpečí, že zprávy o druhých lidech buď překroucené již přijímáme, nebo je sami zkresluje.

Když jsme si jako děti hráli na *tichou poštu*, byla to pro nás zábava. Neměli jsme žádná pravidla hry, a čím víc se původní zpráva změnila, tím větší radost jsme měli. Jiná je ovšem situace, když *tichou poštu* zařadí do svého života dospělí, kteří si neuvědomují, že v jejich případě už nejde o nevinnou hru. A už vůbec nelze hovořit o tom, že by při svém jednání dodržovali nějaké pravidlo. Zkušenosti ukazují, že to, co z jejich jednání vzejde, nebývá k smíchu, ale často přináší bolest a trpkost. Kolik dobrých vztahů mezi lidmi bylo takovou hrou na tichou poštu narušeno, kolik přátelských, sousedských nebo kolegiálních vztahů se zhroutilo.

Byl jsem mile překvapen, když jsem zjistil, že pravidla této „hry“ pro dospělé zformuloval už před dávnými věky moudrý Šalomoun. Máme je k dispozici v knize Příklad (22,17-21 - SNC): „Dobře poslouchej slova moudrých a dávej na ně pozor, jsou důležitá! Uložíš-li je ve svém srdci, přinesou ti radost a budeš z nich čerpat pro svá slova. A tak ti dnes kladu na srdce, abys vždy *spoléhal na Hospodina* a důvěřoval mu. Vždyť jsem ti již dříve dával rady a poučení, abys je mohl *spolehlivě a pravdivě předávat těm*, kteří přijdou, abys jim poradil.“

A ještě je jedna odlišnost od dětské tiché pošty. Tehdy jsme nad obsahem předávaných slov nepřemýšleli. Šlo jen o to zprávu poslat dál. Když hru někdo přerušil, zlobili jsme se na něj. Jako dospělí bychom měli vždy rozlišovat podle poučky, kterou vyslovil Sofokles: „Mluvit je jedna věc, mluvit dobře a pravdivě je věc druhá.“

Je zřejmé, že se nám nabízejí dvě možnosti: buď mluvit dobře a pravdivě, nebo mlčet. A s tím my příslušníci „generace 50 plus“ jistě nemáme problém. Lion Feuchtwanger přece řekl: „Člověk potřebuje dva roky, než se naučí mluvit, ale padesát nebo šedesát let, než se naučí mlčet.“ A tak věřím, že jsme se to už naučili.

Jiří Drejnar

